
THE INFLUENCE OF ONLINE TEACHING ON AVERAGE SUCCESS OF THE CLASS IN THE PRIMARY SCHOOL

Lidija Kamcheva - Panova

PMS „Goce Delchev”- Shtip, N. Macedonia, lkamceva@yahoo.com

Slavica Pilatova

PMS „Goce Delchev” – Shtip, N. Macedonia, slavica.pilatova@yahoo.com

Zoran Mitev

PMS „Goce Delchev” – Shtip, N. Macedonia, mitev.zoran@gmail.com

Abstract: Education on distance is not new. It has been going on since the time of the correspondent schools, which are based on materials and books that were sent by mail, and today it is implemented by means of modern technology (sending e-mail, delivering CDs, online communication, etc.). This means that, the education, i.e. distance learning has existed for more than 100 years, but with the appearing of Internet it gains a new dimension, and because of this many considered it, since then, as a phenomenon. Distance learning, also called education on distance, e – learning and learning through the Internet, is a form of education in which the main elements include physical separation of the teachers and the students during the classes and using of different technologies for facilitating the communication student – teacher and student – student. Covid-19 brought a new reality to the world level. In trying to cope with the so-called "invisible enemy", the approach of countries is different, but in the abrupt, general blow to the economy, education is one of the most affected sectors. To prevent the pandemic from spreading, most governments around the world have temporarily shut down educational institutions at all levels. The transition from classroom teaching to e-learning is not an easy task at all, because in addition to the appropriate technical infrastructure and a certain level of knowledge of digital skills, the implementation of the learning process requires great support from the family. This situation created extreme stress not only for the teachers, who are pushed into a new unexpected task, but also for the students because they had to replace their daily school activities and the way of socializing with teaching tasks obtained electronically. The laws in the Republic of North Macedonia, which elaborate the education, do not anticipate distance learning, i.e. it does not recognize it as a valid model of learning. The pandemic with Covid-19 today is a new reality, so this legal gap was addressed with legal force regulations which during a state of emergency were brought by the Government of the Republic of North Macedonia. Despite the change in the way of teaching, the adaptation of the teaching contents, the educational activities, inevitably was imposed the adaptation of the students' assessment. That adaptation and finding an appropriate way to check the acquired knowledge of students affects the success of the student - individual and of course the success of the class as a whole. The assessment of the students is organized by the teachers summarily, online, through the assessment of the homework and through the assigned teaching projects. Teachers also conduct electronic tests, and appreciate students' activity, taking into account past work.

Keywords: online teaching, assessment, average success.

ВЛИЈАНИЕТО НА ОНЛАЈН НАСТАВАТА ВРЗ СРЕДНИОТ УСПЕХ НА ОДДЕЛЕНИЕТО ВО ОСНОВНОТО УЧИЛИШТЕ

Лидија Камчева – Панова

ООУ „Гоце Делчев” – Штип, lkamceva@yahoo.com

Славица Пилатова,

ООУ „Гоце Делчев” – Штип, slavica.pilatova@yahoo.com

Зоран Митев

ООУ „Гоце Делчев” – Штип, mitev.zoran@gmail.com

Резиме: Образованието од далечина не е новина. Настанува уште од времето на дописните училишта, кои се базираат на материјали и книги кои се праќале преку пошта, а денес се спроведува по пат на современа технологија (праќање електронска пошта, доставување на ЦД – а, онлајн комуникација итн.). Ова значи дека, образованието, односно учењето од далечина, постои повеќе од 100 години, но со појавата на Интернетот добива нова димензија, па поради ова многумина го сметаат, од тогаш, како феномен. Учење на далечина, исто така, наречено образование од далечина, е - учење и учење преку Интернет, е форма на

образование во која главните елементи вклучуваат физичко одвојување на наставниците и учениците за време на наставата и употреба на разни технологии за олеснување на комуникацијата ученик - наставник и ученик - ученик. Ковид-19 донесе нова реалност на светско ниво. Во обидот да се справат со т.н. „невидлив непријател“, пристапот на државите е различен, но во наглиот, општ удар врз економијата, образованието е еден од најпогодените сектори. За да го спречат ширењето на пандемијата, повеќето влади низ целиот свет привремено ги затворија образовните институции на сите нивоа. Преминот од кабинетска настава во електронска настава не е воопшто едноставен зафат, поради тоа што освен соодветна техничка инфраструктура и одредено ниво на познавање дигитални вештини, спроведувањето на процесот на учење бара и огромна поддршка од семејството. Ваквата ситуација создаде исклучителен стрес не само за наставниците, кои се втурнати во нова неочекувана задача, туку и за учениците бидејќи мораа да ги заменат дневните училишни активности и начинот на дружење со наставни задачи добиени по електронски пат. Законите во Република Северна Македонија, кои го разработуваат образованието, не предвидува настава на далечина, односно не ја препознава како валиден модел на учење. Пандемијата со Ковид-19 денесе нова реалност, па оваа правна празнина се адресираше со уредби со законска сила што во време на вонредна состојба ги донесе Владата на Република Северна Македонија. Покрај промената во начинот на одржување на наставата, адаптирањето на наставните содржини, воспитно – образовните активности, неминовно се наложи и адаптирање на оценувањето на учениците. Тоа адаптирање и пронаоѓање на соодветен начин за проверување на стекнатите знаења на учениците влијае врз успехот на ученикот – поединец и секако врз успехот на одделението како целина. Оценувањето, на учениците наставниците го организираат сумативно, онлајн, преку оценување на домашните задачи и преку зададени наставни проекти. Наставниците спроведуваат и електронски тестови, а ја ценат и активноста на учениците, и го земаат во предвид и минатиот труд.

Клучни зборови: онлајн настава, оценување, среден успех.

1. ВОВЕД

Образованието од далечина не е новина. Настанува уште од времето на дописните училишта, кои се базираат на материјали и книги кои се праќале преку пошта, а денес се спроведува по пат на современа технологија (праќање електронска пошта, доставување на ЦД – а, онлајн комуникација итн.). Ова значи дека, образованието, односно учењето од далечина, постои повеќе од 100 години, но со појавата на Интернетот добива нова димензија, па поради ова многумина го сметаа, од тогаш, како феномен.

Дефиницијата за образованието од далечина, односно учењето од далечина, не се едноставни и со текот на времето се менуваат, најчесто во зависност од развојот на технологијата, но се води сметка да се опфати и науката за настава од далечина (distance teaching), учење од далечина (distance learning).

Учење на далечина, исто така, наречено образование од далечина, е - учење и учење преку Интернет, е форма на образование во која главните елементи вклучуваат физичко одвојување на наставниците и учениците за време на наставата и употреба на разни технологии за олеснување на комуникацијата ученик - наставник и ученик - ученик.

Карактеристики на учењето од далечина

Различни поими се користат за да се опише феноменот на учење на далечина. Строго кажано, учењето на далечина (активност на ученикот) и предавање на далечина (активност на наставникот) заедно го сочинуваат далечинското образование.

Четири карактеристики го разликуваат учењето на далечина.

1. Прво, учењето на далечина по дефиниција се спроведува преку институции; тоа не е самостојно учење или неакадемско опкружување за учење.

2. Второ, географската поделба е главна карактеристика во учењето на далечина, а времето може да ги раздели и учениците и наставниците.

3. Трето, интерактивните телекомуникации ги поврзуваат поединците во групата за учење и со наставникот. Најчесто, се користат електронски комуникации, како што е е-пошта, Интернетот, мобилните телефони. Врските на учениците, наставниците и наставните ресурси стануваат помалку зависни од физичката близина, бидејќи комуникациските системи стануваат посоефицицирани и широко достапни.

4. Конечно, далечинското образование, учењето од далечина, воспоставува група за учење, понекогаш наречена заедница за учење, која е составена од ученици, наставник и наставни ресурси - т.е. книги, аудио, видео и графички дисплеи што му овозможуваат на ученикот да пристапи до содржината на наставата. Социјалното вмрежување на Интернет ја промовира идејата за градење заедница. На страниците како што се Фејсбук и Јутјуб, корисниците градат профили, идентификуваат членови („пријатели“) со кои споделуваат врска и градат нови заедници на истомисленици. Во поставката за учење на далечина, ваквото вмрежување

може да им овозможи на учениците врски едни со други и со тоа да го намалат нивното чувство на изолатија.

2. СОСТОЈБАТА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Ковид-19 донесе нова реалност на светско ниво. Премиот од кабинетска настава во електронска настава не е воопшто едноставен зафат, поради тоа што освен соодветна техничка инфраструктура и одредено ниво на познавање дигитални вештини, спроведувањето на процесот на учење бара и огромна поддршка од семејството. Ваквата ситуација создаде исклучителен стрес не само за наставниците, кои се втурнати во нова неочекувана задача, туку и за учениците бидејќи мораа да ги заменат дневните училишни активности и начинот на дружење со наставни задачи добиени по електронски пат. Секако, и многумина од родителите се најдоа под исклучителен притисок во обидот да им помогнат на децата колку е можно побргу и побезболно да се усогласат со рапидните промени.

Образованието во Република Северна Македонија е уредено со три системски закони: Закон за основното образование, Закон за средното образование и Законот за високо образование. Дополнително во сферата на основното и на средното образование постои Закон за наставниците и стручните соработници во основните и средните училишта, како и низа подзаконски акти (правилници, упатства и слично, како на пример: Правилник за начинот и обемот на работните задачи во рамките на работното време на наставниците и стручните соработници во текот на 40-часовна работна недела; Правилник за организацијата и начинот на спроведување на дополнителната и додатната настава во основните училишта итн.). Оваа законска рамка не предвидува настава на далечина, односно не ја препознава како валиден модел на учење. Оваа правна празнина се адресираше со уредби со законска сила што во време на вонредна состојба ги донесе Владата на Република Северна Македонија.

По прекиот на наставата, на 13 март 2020 година, и по прогласувањето вонредна состојба, на 23 март 2020 година, со Уредба со законска сила се утврди дека наставата ќе се одвива преку далечинско учење, односно преку учење од дома, со примена на средства за електронска комуникација, што обезбедуваат реализација на наставата без заедничко физичко присуство на учесниците во наставниот процес, средства што овозможуваат взаемна, двонасочна комуникација.

Како средства за електронска комуникација, Уредбата предвиде видеоконференциски платформи, електронска пошта и други системи за електронска размена на податоци, а одлуката за тоа кои од овие модели ќе се употребуваат беше оставена да си ја донесе посебно секое од основните училишта. Оттаму, беше оставена можност училиштето да избере дали ќе користи видеоконференциски платформи и дали ќе спроведува настава во живо или пак „наставата“ ќе се одвива по електронска пошта, односно учениците ќе ги добиваат наставните задачи преку електронска пошта или по други начини на електронска комуникација, без реално да се одржуваат наставни часови.

Уредбата предвидува дека наставникот може да го оценува ученикот со испрашување, со тестирање, но може да користи и други форми на утврдување и на оценување на знаењето преку електронски средства за комуникација.

Подоцна беа донесени уште две Уредби кои ја дополнуваа и прецизираа првичната Уредба.

Во текот на учебната 2020/21 година, која започна на 1.10.2020 година, беа донесени Правилници од страна на МОН и Упатства од страна на БРО. На 22.9.2020 година Бирото за развој на образованието донесе Упатство за начинот на оценување на учениците во периодот на реализација на наставата преку учење од далечина.

3. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Вреднувањето на постигањата/напредувањето на учениците при настава од далечина треба да се усогласи со целите, односно резултатите од учењето според наставните програми, а во конкретниот случај со скратените наставни програми за 159 дена што ќе се реализираат во учебната 2020/2021 година. Исто така, треба да се применува и формативното и сумативното оценување, во согласност со различните наставни методи и инструменти за оценување кои се соодветни за настава од далечина, односно расположливите онлајн алатки за оценување на учениците.

Во утврдувањето на влијанието на наставата од далечина врз средниот успех на одделенијата во ООУ „Гоце Делчев“ – Штип, направивме компаративна анализа на средниот успех на крајот од првото полугодие на деветите одделенија во учебната 2020/21 во ООУ „Гоце Делчев“ – матично училиште и ПОУ Три Чешми, со нивниот среден успех во учебните 2019/20 (осмо одделение) и 2018/19 (седмо одделение). Направивме анкета меѓу предметните наставници, за нивното мислење околу влијанието на наставата од далечина и зголемувањето на средниот успех на одделенијата/паралелките. Анкетниот прашалник беше составен од

прашања со цел да ги видиме мислењата на наставниците околу зголемувањето на средниот успех на одделенијата/паралелките и што е тоа што влијаеше врз зголемувањето на истиот.

4. РЕЗУЛТАТИ И МЕТОДИ

Беше направена компаративна анализа на средниот успех на деветите одделенија во учебната 2020/21 на крајот на првото полугодие и тоа 3 паралелки (9/1, 9/2 и 9/3) во матичното училиште и една паралелка 9 одделение во ПОУ Три Чешми, кога наставата се одржува од далечина, со нивниот среден успех на крајот на полугодие во учебните 2019/20 и 2018/19 кога наставата се одвиваше во училиштата со физичко присуство.

Анализата ги покажа следниве резултати.

Матично – полугодишни оценки

Учебна година	Паралелка	Вк. број на ученици	Одлични	Мн.добри	Добри	Доволни	Со 1 слаба	Со 2 слаби	Со 3 и повеќе слаби	Неоценети	Среден успех
2018/19	7/1	22	5	3	5	1	2	2	2	2	2.72
2019/20	8/1	20	5	2	1	/	2	2	8	/	3.00
2020/21	9/1	19	5	4	6	/	/	/	4	/	3.30

Табела бр.1
Компаративна анализа на средниот успех на 9/1 одделение на крајот на првото полугодие

Учебна година	Паралелка	Вк. број на ученици	Одлични	Мн.добри	Добри	Доволни	Со 1 слаба	Со 2 слаби	Со 3 и повеќе слаби	Неоценети	Среден успех
2018/19	7/2	23	5	2	2	/	2	1	8	3	3.13
2019/20	8/2	22	6	1	/	/	/	1	12	2	2.96
2020/21	9/2	22	5	1	3	/	1	/	8	4	3.33

Табела бр.2
Компаративна анализа на средниот успех на 9/2 одделение на крајот на првото полугодие

Учебна година	Паралелка	Вк. број на ученици	Одлични	Мн.добри	Добри	Доволни	Со 1 слаба	Со 2 слаби	Со 3 и повеќе слаби	Неоценети	Среден успех
2018/19	7/3	22	9	2	3	/	/	1	5	2	3.73
2019/20	8/3	20	7	4	/	/	1	2	6	/	3.47
2020/21	9/3	20	11	3	/	/	2	2	2	/	3.83

Табела бр.3
Компаративна анализа на средниот успех на 9/3 одделение на крајот на првото полугодие

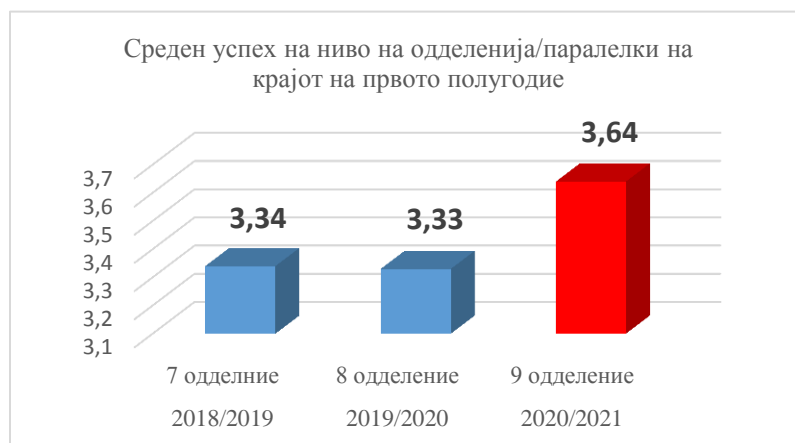
Табела бр.4 Компаративна анализа на средниот успех на 9 одделение на крајот на првото полугодие во ПОУ Три Чешми – полугодишни оценки

Учебна година	Паралелка	Вк. број на ученици	Одлични	Мн.добри	Добри	Доволни	Со 1 слаба	Со 2 слаби	Со 3 и повеќе слаби	Неопенети	Среден успех
2018/19	7	9	3	4	2	/	/	/	/	/	3.99
2019/20	8	9	2	5	2	/	/	/	/	/	3.90
2020/21	9	9	2	5	1	/	1	/	/	/	4.11

Табела бр.5 Вкупен среден успех на ниво на одделенија/паралелки во ООУ „Гоце Делчев“ - Штип и ПОУ Три Чешми

Учебна година	Одделенија/паралелки	Среден успех
2018/2019	7	3.34
2019/2020	8	3.33
2020/2021	9	3.64

Графикон бр.1

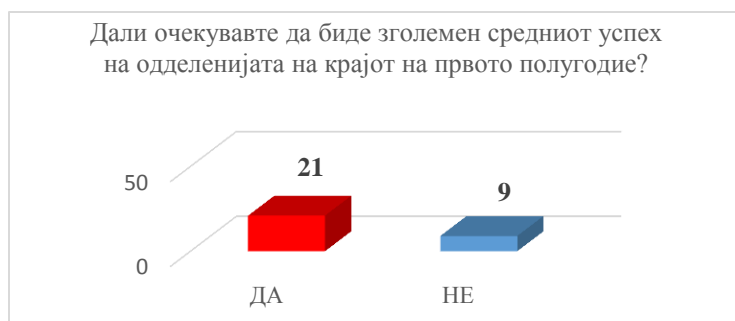

Според направената анализа и прикажаните резултати очигледно е зголемувањето на средниот успех по одделенија и на ниво на одделенија и во матичното училиште ООУ „Гоце Делчев“ – Штип и во ПОУ Три Чешми.

Откако анализата име беше соопштена на предметните наставници од 6 до 9 одделение, беа анкетирани вкупно 30 предметни наставници. Анкетниот прашалник беше составен од неколку прашања, а резултатите се следниве:

1. На прашањето: Дали очекувате да биде зголемен средниот успех на одделенијата на крајот на првото полугодие?, од анкетирани вкупно 30 наставници, 21 одговорија ДА, 9 одговорија со НЕ.

Графикон бр.2

2. На прашањето: - Дали при оценувањето го почитуваат Упатство за начинот на оценување на учениците во периодот на реализација на наставата преку учење од далечина донесено од БРО?, од вкупно анкетирани 30 наставници, со ДА се изјаснија 18, со НЕ одговорија 9 и со ДЕЛУМНО одговорија 3.

3. На прашањето: - Што е причината за зголемување на средниот успех на одделенијата на крајот на првото полугодие од учебната 2020/21 година? и понудените одговори: - го избираат својот начин на учење; - место на учење – местото си го избираат и не го менуваат; - практична работа со различни технологии и –снаоѓање со препишувањето на тестови, се добија следниве резултати:

Графикон бр.3

Од краткиот анкетен прашалник може да се изведе заклучок, дека според наставниците зголемувањето на средниот успех на одделенијата во учебната 2020/21 година, кога наставата се изведува од далечина, најмногу влијае снаоѓањето со препишување на тестови.

5. ЗАКЛУЧОК

Што се однесува на оценувањето, генералниот заклучок на ниво на училиште е дека наставниците ги оцениле учениците сумативно, онлајн, преку оценување на домашните задачи, преку зададени наставни проекти и електронски тестови. При изведување на наставата од далечина, голем недостаток претставува објективниот начин на оценување на учениците и спарувањето со користењето на техниката и технологијата за препишување, суфлирање во слушалки од други ученици, електронските учебници симнати и отворени на екранот итн. Наставата од далечина се уште е проблем за наставниците во РСМ, а то го покажуваат и документите „ НАСТАВА НА ДАЛЕЧИНА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА - ПРЕДИЗВИЦИ И ИДНИ ЧЕКОРИ“ (Ова истражување е изработено во рамки на работната програма „Подобра испорака на јавните услуги за граѓаните со активна вклученост на Собранието“, финансирана од Европската Унија и кофинансирана од програмата Цивика Мобилитас и „ НАСТАВА НА ДАЛЕЧИНА - КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА“ (Ова истражување е изработено во рамки на работната програма „Подобра испорака на јавните услуги за граѓаните со активна вклученост на Собранието“, финансирана од Европската Унија и кофинансирана од програмата Цивика Мобилитас). Знаењето на учениците може ефикасно да се провери со користење на алатките како што се: - edpuzzle; - flipgrid; - kahoot; - quizlet и - wizer.me, а наставниците се должи на учениците да им дадат поширока повратна информација каде треба да се поправаат при учењето. За ова е потребна солидна обука на наставниците и поголема поддршка од сите релевантни институции, бидејќи наставниците го понесоа најтешкиот товар, скриен, невидлив, неактуелизиран во јавноста, од пандемијата Ковид 19.

ЛИТЕРАТУРА

Анализа на успехот, редовноста и поведението на учениците на крајот на првото полугодие од учебната 2018/19, ООУ „Гоце Делчев“ – Штип, интерен документ

Анализа на успехот, редовноста и поведението на учениците на крајот на првото полугодие од учебната 2019/20, ООУ „Гоце Делчев“ – Штип, интерен документ

Анализа на успехот, редовноста и поведението на учениците на крајот на првото полугодие од учебната 2020/21, ООУ „Гоце Делчев“ – Штип, интерен документ

Шикова Н. (2020). Настава на далечина во РСМ – предизвици и идни чекори, публикација, Здружение за развој Центар за управување со промени, ISBN 978-608-4818-73-1

Шикова Н. (2020). Настава на далечина компаративна анализа, публикација, Здружение за развој Центар за управување со промени.

Закон за основно образование, Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.161/19 и 229/20

Закон за наставници и стручни соработници во основните и средните училишта, Службен весник на РСМ, бр. 161 од 5.8.2019 година